

GAZETA OLSZTYŃSKA

„Gazeta Olsztyńska“ z dodatkami „Gość Niedzielny“ i „Gospodarz“ wychodzi codziennie z wyjątkiem świąt. Abonament miesięczny 1.30 marek, z odnośnieniem 1.66 marek. Do Polski 4.00 złote. Wpłacić należy na konto nasze P. K. O. Poznań numer 210.201.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody stary!

Niech będzie pođwalony
Jezus Chrystus!

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 5 fenigów za 1-milimetrowy wiersz sześciolamowy. Wiersz reklamowy 15 fenigów. — Redakcja i administracja: Allenstein, Ostpr., Mühlenstr. 2. Telefon nr 2531. Pocztowe konto czekowe: Königsberg 2364. Rękopisów redakcja nie zwraca.

Rok 48

Olsztyn, na niedzielę 15-go kwietnia 1934 r.

Nr. 86

Nawrót wynarodowionych do swej narodowości

Wyszedł nowy numer „Kulturwehr“ (No. 4 kwietnia 34 r.) czasopisma, poświęconego sprawom narodowościowym. Pismo, mające za sobą dziesięcioletnią już tradycję jest jednym z najpoważniejszych czasopism w swoim zakresie w Europie. Numer ostatni, tego nświetle, redagowanego miesięcznika przynosi ciekawy artykuł wstępny Jana Skali (Serbo-Luż.), red. „Kulturwehr“ p. t. „Asymilacja — „dysymilacja“ i renacjonalizacja“.

W artykule tym omiawia autor wszystkie te trzy pojęcia w odniesieniu do spraw mniejszościowych. Artykuł ten omawiamy poniżej. Redakcja.

Asymilacja, czyli unaradawianie w swoim duchu przez większość jest już dziś nieaktualna idea, która zbankrutowała. Oznacza ona niszczenie mniejszości narodowej i wchłanianie ich przez naród, znajdującym się w tym obszarze w większości. Ideą asymilacji (np. germanizacji) była idea, abn państwa administracyjnego. Odwrót obecnie państwa absolutnego do pojęć narodowościowych, czyli założenia asymilacji, która była i jest, jest, jak wynaradawianie. Każdy państwo winien być koniecznie przez kulturalną i narodową zwalczany. Idea narodowościowa, a nie szowinizm, kierujący się ideą kulturalnym, natomiast wymaga współpracy narodów i szacunku dla kultury każdego z nich.

W odniesieniu do mniejszości narodowych wiekowie, które uznawać ich niezawisłość kulturalną, i ich przedstawicielami kultury swych narodów, ten sposób na asymilację miejsca tu

nie jest pojęcie — „dysymilacji“ (wyodrębnienia) — pojęciem niemającym ogólnego znaczenia. Jest to pojęcie wyodrębnienia danej grupy narodowej, które może być jedynie w odniesieniu do mniejszości rasowych, np. żydów w Niemczech, i tylko połowicznym rozwiązaniem problemu, które może być uogólnianem. Ten brak ogólności „dysymilacji“ (wyodrębnienia) czyni z niej pojęcie, lokalne rozwiązanie, jest zatem jednorazowa kwestja, nie posiadająca dla ogólnych spraw narodowościowych specjalnego znaczenia.

Natomiast jest nowe pojęcie, wpływające całkowicie z idej narodowych i z ducha czasu, które winno mieć znaczenie wielkie dla rozwiązania spraw narodowościowych. To renacjonalizacja (powrót do swej narodowości), czyli nawrót jednostek, czy grup nawet, wynarodowionych, asymilowanych, do swego narodu. Rozwiązanie to nastąpić może jedynie bez udziału polityki. To znaczy, że państwowo i narodowo prawny stan rzeczy poszczególnego państwa, w którym renacjonalizacja odbywa się, czy odbywać się będzie, nie będzie naruszony. Przedewszystkiem bowiem renacjonalizacja nie może stawiać sobie za cel zmianę granic państwa, czy jego form organizacyjnych. Przeciwnie ograniczyć się musi do stałej podstawy kulturalno-narodowej, której pogłębianie i umacnianie może być jedynym celem.

Przeprowadzenie renacjonalizacji (powrotu wynarodowionych do swej narodowości) będzie zarazem pewnym obowiązkowym odszkodowaniem za przyniesione przez wynaradawianie. Wykonanie tego obowiązku będzie zapewne rozstrzygnięciem, skutkiem do zlikwidowania imperjalistycznych obszczeń państwa absolutnego przez kulturalno-twórcze siły powracające do swego narodu.

Tak w dużym skrócie przedstawiają się ciekawe wywody red. Skali. Poruszono kwestje renacjonalizacji, czyli nawrotu wynarodowionych do swej narodowości jest faktycznie problemem dużej wagi i istotnie jedynym wyjściem z obecnego chaosu pojęć w kwestjach narodowościowych.

Weźmy to na przykładzie konkretnym. Polacy w Niemczech. Wynaradawiano nas. Germanizacja, zgodnie z duchem imperjalizmu kulturalnego przedwojennego absolutnego państwa niemieckiego wyrządziła nam szkody wielkie. Spotkała nas niesprawiedliwość niczem nie umotywowana i niczem nie wynagrodzona.

Zmieniły się czasy i idee. Konsekwencją tego musiało być potępienie germanizacji, które nastąpiło przez usta samego Wodza ruchu narodowego w Niemczech.

Krzywdą jednak wyrządzone została. Nie naprawiona. I sytuacja przedstawia się dziś tak, że

naród niemiecki, nawskroś przesiąknięty ideami narodowymi, posiada w swoim ciele ludzi, którzy narodowo są obcy, ludzi, którzy zostali zgermanizowani (zarówno Polacy, jak Serbołużyczanie, Duńczycy, Litwini). Według idej narodowych naród niemiecki takich ludzi nie pragnie i dlatego odrzuca dalszą germanizację, ale ich posiada. Zatem wylania się kwestja, która musi być jakoś rozwiązana.

Tem właśnie rozwiązaniem może być tylko renacjonalizacja, czyli nawrót, w danym wypadku, zgermanizowanych Polaków do swej polskiej narodowości.

Wniosek prosty, jasny i konsekwentnie wpływający z idei narodowej.

O równe prawa i obowiązki

Sekretariat Ligi Narodów ogłosił projekt mniejszościowy.

Jak donosiliśmy, delegacja polska złożyła w Genewie wniosek, domagający się rozciągnięcia zobowiązań mniejszościowych na wszystkich członków Ligi.

Dotąd, jak wiadomo, zobowiązania mniejszościowe dotyczyły tylko niektórych państw.

I tak np. Polska zmuszona była spełniać szereg obowiązków wobec swojej mniejszości m. in. niemieckiej. Polska zaś mniejszość w Niemczech nie podlegała takiej samej opiece ze strony rządu Rzeszy.

Zrozumiała jest rzeczą, że delegacja polska już od dłuższego czasu usiłowała przeprowadzić w Genewie zmianę tych krzywdzących Polskę w wysokim stopniu zobowiązań.

Obecnie Sekretariat generalny Ligi Narodów ogłosił tekst projektu rezolucji dla Zgromadzenia Ligi Narodów w sprawie rozciągnięcia, zobowiązań mniejszości na wszystkich członków Ligi, przedłożony przez delegata polskiego, ministra Raczńskiego. Projekt ten głosi m. in.:

„Zważywszy, że obecnie obowiązujące traktaty mniejszościowe, jak również deklaracje o między-

narodowej ochronie mniejszości obowiązują jedynie część członków Ligi Narodów podczas gdy inni członkowie Ligi są wolni od wszelkiego zobowiązania prawnego w tej dziedzinie, i sądząc, że taki stan rzeczy zapewnia gwarancje międzynarodową tylko niektórym mniejszościom a pozostawia bez ochrony międzynarodowej inne, które w żadnym wypadku nie mogą zaapelować do Ligi Narodów.“

Zgromadzenie Ligi Narodów stwierdza, że obecne warunki międzynarodowej ochrony mniejszości nie są zgodne z podstawowymi zasadami moralności międzynarodowej i sądzi, że należy to naprawić przez zawarcie ogólnej konwencji ochrony mniejszości. Konwencja ta powinna zawierać te same zobowiązania dla wszystkich członków Ligi Narodów i powinna zapewnić wszystkim mniejszościom rasowym, językowym i religijnym ochronę międzynarodową.

Zgromadzenie postanawia zwołać w tym celu konferencje międzynarodową i prosi Radę Ligi Narodów o powzięcie odpowiednich zarządzeń tak aby konferencja ta była zwołana w niedalekim terminie, a w każdym razie w ciągu sześciu miesięcy od zakończenia prac sesji Zgromadzenia.

Entuzjazm w Moskwie

Wszyscy Czeluskinowcy uratowani

Moskwa. Panuje tu nieopisany entuzjazm. Wszystkie pisma poświęcają wstępne artykuły bohaterstwu i mistrzostwu lotników i jakości samolotów, bowiem cała akcja odbywa się na samolotach produkcji sowieckiej. Napływają masowo gratulacje od najwybitniejszych uczonych i pisarzy oraz entuzjastyczne rezolucje z poszczególnych fabryk i instytucji. Dodatki nadzwyczajne o uratowaniu rozbitków odczytano w teatrach i innych lokalach publicznych wśród gromkich oklasków.

Akademik Karpiński zamieścił artykuł, w którym proponuje, aby dzień 12 kwietnia stał się świętem lotnictwa sowieckiego, o którym cały świat wyraża się z wielkim uznaniem.

Poszczególne punkty półwyspu czukockiego

od Wellen do zatoki Opatrzności przygotowane są do przyjęcia reszty rozbitków. Dziesiątki są przeżonych w psy, gotowe są do przewiezienia rozbitków. Czukczowie i Eskimosi przygotowują swe „jarangi“ (domy).

Ratunek przybył w samą porę, bowiem 8-go kwietnia rozpoczęło się silne parcie lodów, które całkowicie zmieniło obóz. Zwały lodowe zmiotły kuchnię, zniszczyły barak, połamały motor wke, zmiądzły składy budowlane oraz strzaskali lótnisko, na którym stał samolot Slepniowa.

Moskwa. Wszyscy rozbitkowie z obozu z Czeluski na przewiezieni zostali na kontynent. Na lodzie pozostał tylko samolot Doronina, uszkodzony przy lądowaniu w obozie.

Wymiana więźniów z Litwą

Warszawa. Trwająca od dłuższego czasu sprawa wymiany więźniów politycznych pomiędzy Polską a Litwą weszła w nową fazę przez odpowiedź Polskiego Czerwonego Krzyża na propozycje litewskie. — Litwini domagali się, ażeby sprowadzeni na terytorjum Rzplitej wszyscy więźniowie polityczni mieli prawo zamieszkać po zwolnieniu ich z więzienia w granicach państwa polskiego. Władze polskie na to się nie zgodziły wobec więźniów, skazanych za szpiegostwo. Więźniów takich, skazanych przez sądy polskie za szpiegostwo, jest 46. Ta kategoria więźniów musiałaby po przedterminowym zwolnieniu i dokonanej wymianie opuścić granice Polski. Odpowiedź w tym duchu została wysłana do Genewy. Przedłożona przez litewski

Czerwony Krzyż do wymiany lista polskich więźniów politycznych na Litwę obejmuje 35 nazwisk. Część tych więźniów mogłaby zgodnie z propozycją litewską pozostać na Litwie a część musiałaby opuścić granice państwa litewskiego.

Monarchiści rosyjscy w Japonji

Londyn. Z Tokio donoszą, że redaktor naczelny paryskiego pisma emigracji rosyjskiej „Wozroźdzenie“, Muratow, który na zaproszenie japońskich kół politycznych odwiedził Tokio, wyjechał obecnie z Japonji do Stanów Zjednoczonych.

Według obiegających pogłosek podróż Muratowa pozostaje w związku z projektami nawiązania ścisłej współpracy pomiędzy kołami monarchistycznej emigracji rosyjskiej a Japonją.

Piękne wyniki polskich bokserów Forlański — Larsen

na mistrzostwach Europy w Budapeszcie.

Budapeszt. W pierwszym dniu bokserkich mistrzostw Europy duży sukces odniósł Rotholc, który po zwycięstwie nad Freymuthem zakwalifikował się do półfinału bokserkich mistrzów Europy. Drugi z naszych zawodników Seweryniak znokautował swego przeciwnika, ale został przez sędziego zdyskwalifikowany za rzekome nieprawidłowe uderzenie. Sprawa ta znajdzie swój epilog na czwartkowym posiedzeniu międzynarodowej federacji bokserkiej.

Budapeszt. W dalszym ciągu rozgrywek bokserkich o mistrzostwo Europy walczyli w wadze ciężkiej: Piłat (Polska) zwyciężył na punkty Gyoerfi (Węgry). Początkowo Piłat miał zdecydowaną przewagę, potem jednak wyrównał Węgier.

Budapeszt. W drugim dniu zawodów bokserkich o mistrzostwo Europy Polacy odnieśli szereg dalszych zwycięstw. W wadze koguciej Rogalski pokonał wysoko na punkty Forlański (Norwegia); w wadze piórkowej Larsen wygrał zdecydowanie z Rumunem Jordanesco; w wadze średniej Majchrzycki w doskonałej formie pokonał mistrza Niemiec Bluma. Jest to sukces Majchrzyckiego. W wadze półciężkiej Antczak wygrał na punkty z Węgrem Szabo.

Budapeszt. Odbyło się w Budapeszcie posiedzenie międzynarodowej federacji sportowej celem rozpatrzenia protestu polskiego przeciwko dyskwalifikacji Seweryniaka. **Formalnie decyzja wypadła na korzyść Polski.** Postanowiono bowiem **zdyskwalifikować dożywotnio sędziego węgierskiego za nieludzkie rozstrzygnięcie**, ale równocześnie oświadczono, że walki między Seweryniakiem i Włochem Celegatim **nie można powtórzyć.** Tem samym przyznano zwycięstwo Włochom.

Przed meczem Polska-Czechosłowacja

Już w najbliższą niedzielę rozegrany zostanie w Pradze czeskiej rewanżowy mecz piłkarski o mistrzostwo świata pomiędzy Czechosłowacją a Polską.

W skład reprezentacji czeskiej wchodzi: Planicka (Slavia), Nejedly (Kladno), Machowsky (Teplitz F. K.), Kostalek (Sparta), Cambal (Slavia), Krcil (Slavia), Sterc (Zidenice), Svoboda (Slavia), Nejedly (Sparta), Kopecky (Slavia), Puc (Slavia).

Skład polski zostanie ustalony dopiero w dniu dzisiejszym.

Mecz piłkarski Warszawa-Brno

W najbliższą niedzielę w Warszawie odbędzie się ciekawy międzymiastowy mecz piłkarski Warszawa-Brno. Warszawa będzie musiała wystawić osłabiony skład, gdyż niektórzy gracze ligowi znajdują się w reprezentacji Polski na mecz z Czechosłowacją.

Będzie to pierwszy w bieżącym sezonie między narodowy mecz na terenie stolicy.

Nowy rekord świata w skoku w wżwż.

Z Ameryki dochodzi nas wiadomość, że podczas zawodów lekkoatletycznych w Fresno w Kalifornii znany lekkoatleta Walter M a r t y w skoku w wżwż osiągnął fantastyczną wysokość 2,07 m, bijąc tem samem rekord światowy, który dotychczas wynosił 2,04 m.

Ze względu na to ciekawy może jest fakt, że w historii sportu do dzisiejszego dnia istnieje tylko 10 sportowców, którzy wogóle zdobyli wysokość 2 metrów w tej konkurencji. Początek zrobił Amerykanin Horine, który już w roku 1912 przeskoczył 2,004 m. Dwa lata później również Amerykanin Beeson polepszył ten wynik o jeden cały centymetr. W przeszłym roku Australczyk Metcalfe i Amerykanin Spencer osiągnęli wysokość 2,01 m., która jednak zdołał zbić przez 2,04 m. skok Walter Marty, bijąc tem samem ustanowiony w roku 1924 na olimpiadzie rekord światowy Osborna, który przeskoczył 2,03. — Jedyń Europejczyk, któremu udało się przeskoczyć 2 m. jest Kotkas (Finlandja), który w zawodach lekkoatletycznych w Brazylii osiągnął wysokości 2,01 m.

O tytuł mistrza świata w boksie.

Wielkie niepowodzenie finansowe, z którym się spotkała ostatnia walka o tytuł mistrza świata między Carnera a Longhranem nie odstraszyła Amerykaninów od nowej walki, tym razem między Carnera a Baerem. Walka, na którą amerykańska komisja boksowa już wydała pozwolenie, odbyć się ma 14 czerwca i nosi charakter walki o najwyższy tytuł świata.

**Poznasz Polaków z całego świata
na wycieczce Związku Polaków
w Niemczech
do Warszawy, Wilna i Białowieży**

Uroczystości pogrzebowe w Monachjum.

W Monachjum odbył się pogrzeb twórcy muzeum niemieckiego Oskara v. Miller. W pochodzie pogrzebowym zauważono także kardyhabera (na lewo).

Kultura i sztuka

Odczyt polski w Szanghaju

Odczyt o współczesnej twórczości literackiej kobiet w Polsce został tu wygłoszony w Komitecie polskim przez panią Barthel de Weyenthal. W krótkim zarysie prelegentka przedstawiła dzieje piśmiennictwa kobiecego od czasu powstania pierwszej książki, pisanej przez kobietę do chwili obecnej.

Znaleziska przedhistoryczne w Polsce.

W Słupcy, gmina Lubik, powiat płocki, odnaleziono ślady przedhistorycznego cmentarzyska, zawierającego czaszki ludzkie, przedmioty brązowe i cały tak zwany „grób kłozowy”. Znaleziska zostały zabezpieczone do chwili przybycia przedstawiciela płockiego Towarzystwa Naukowego.

Sprawy gospodarcze

Bank Rzeszy Niemieckiej ogłosił swój wykaz z dn. 7 bm. Według tego zestawienia kapitał banku w wekslach, czekach w lombardzie i papierach wartościowych zmniejszył się o 317,7 milionów Rmk. i wynosi 3741,9 milionów Rmk. Obieg banknotów Rzeszy i banknotów Banku Rentowego zmniejszył się o 211,5 milionów RM. Natomiast obieg monetów drobnych zwiększył się o 61 milionów RM.

Zapas złota zmniejszył się o 6,4 miliony RM. i wynosi 230,7 milj. RM. Natomiast zapas dewiz zdanych do pokrycia zwiększył się o 1,9 milj. RM. i wynosi 10 milionów RM. Pokrycie banknotów znajdujących się w obiegu wynosi wobec tego 6,9%.

Stan oszczędności w Polsce jest na dzień 1-go stycznia 1934 r. następujący: 254,5 milionów złotych na 530 452 oszczędzających. Wzrost oszczędności wynosi w porównaniu do ostatniego kwartału ubiegłego roku przeszło 9 milionów złotych. Dane te odnoszą się tylko do spółdzielni, należących do związków rewizyjnych.

Wzrost nadwyżki polskiego handlu zagranicznego jest w ostatnim czasie bardzo poważny. Bilans dla Rzplitej Polskiej W. M. Gdańska przedstawia się w marcu b. r., jak następuje: przywóz w wartości 72 802 tysięcy złotych, wywóz 87 569 tysięcy złotych, saldo dodatnie w marcu wynosi więc za marzec 14 767 tysięcy złotych. Wzrost wywozu w porównaniu do lutego br. wynosi 18 657 tysięcy złotych.

Równocześnie można stwierdzić wzrost obrotów w polskim handlu zagranicznym za cały 1-go kwartał br. Dodatkowo saldo bilansu handlowego za ten okres wynosi o 9 248 tysięcy złotych więcej niż w tym samym okresie roku ubiegłego.

Poprawa sytuacji gospodarczej Gdańska okazuje się na podstawie ostatnich danych. Mianowicie liczba bezrobotnych spadła w okresie od 1. 10. ubr. do końca lutego br. o 14 tysięcy osób i wynosiła z końcem lutego 25 500 osób. Wzrosły również wkłady oszczędnościowe. Poprawa sytuacji gospodarczej pozostaje w związku ze znacznym wzrostem obrotów portu gdańskiego, co nastąpiło na skutek porozumienia polsko-gdańskiego.

Wystawa polsko-niemiecka jest planowana na rok 1935 r. we Wrocławiu w związku z targami maszyn rolniczych, które w tym mieście corocznie się odbywają. Wystawa polsko-niemiecka ma służyć wzmocnieniu stosunków gospodarczych między Śląskiem Niem. a południowymi ziemiami polskimi.

Ruch statków w porcie gdyńskim w marcu br. przedstawia się następująco: weszło do portu 369 statków, wyszło zaś 377 o łącznej pojemności 680 684 trn.

Program radjowy

rozgłośni warszawskiej

Wtorek, dnia 17 kwietnia 1934

7.00 Sygnał czasu i pieśń „Kiedy r zorze”. 7.05 Gimnastyka. 7.25 Muzyka p ty). 7.35 Dziennik por. 7.40 D. c. mu 7.55 Chwilka gospod. domowego. 8.0 na dzień bież. 11.40 Codz. Przegląd Pr 11.50 Repertuar teatrów warszawski gnał czasu. 12.05 Muzyka popul. 12.30 Wiadom. meteorol. 12.33 D. c. n z płyt. 12.55 Dziennik połudn. 15.05 V eksporcie polskim. 15.10 Wiad. gospo cert zespołu salon. N. Mańskiej. 16.0 P. K. O. 16.20 „Ochrona przyrod”. Mniszek-Tchórznicki. 16.35 Recital Downar-Zapolskiej. 16.55 Recital for tskiego. 17.30 Odczyt p. t. „Z tajemnic wygl. dr. Slonimski. 17.50 „W warsz nicznych”, wygl. inż. Troniewski. 18. muzyczna”, omówi dyr. Mazurkiewicz cert (płyty). 18.50 Program na dz. na małości. 19.15 „Bieżące wiad. roln. wygl. p. Piatek. 19.25 Feljton aktor domości sport. 19.47 Dziennik wiecz. wybrane”. 20.02 „Gri-Gri”, operetka. 22.30 Muzyka taneczna. 23.00 Wiadom dla komunik lotn. i kom. policyjny. 23. tanecznej.

Królewiec.

6.30 Muzyka poranna z Berlina. 12.00 Koncert z Berlina. 13.05, Utwo (płyty). 16.00 Koncert z Gdańska. 19.0 ist bei mir daheim”, słuchowisko Sim 20.15 Aud. państw. 21.15 Koncert. 21. Odśp. P. Rafalsky. 22.30 Koncert z Fr

RUCH TOWARZYSTW

Zebrania Związku Polaków

W środe, dnia 18 zebranie w Jondorfie o godzi nie wpół do 8-mej. Wykład z przezrociami.

W czwartek zebranie w Brunswaldzie o godzi wpół do 8-mej. Wykład z przezrociami.

O liczny udział w powyższych zebraniach u prasza Dzielnica IV.

Wydawca: Seweryn Pieniężny, redaktor: Waclaw Jankowski, oboje w Olsztynie. D. A. II. 34. 800.

Zeitungsbestellschein

Herr / Frau / Fräulein

bestellt ab Monat M a i

Stück	Titel der Zeitschrift	Monatlicher Bezugspreis	Zustellgebühr
1	„Gazeta Olsztyńska“	1.30 Rmk.	36 Pfennig

Betrag von RM. Pf.

erhalten zu haben, bescheinigt

..... den, 1934

(Unterschrift d. einziehenden Beamten.)